Inspreektekst Provinciaal Waterprogramma 2028–2033
Peter van Dijck | LLTB | 30 oktober 2026

Voorzitter, leden van de commissie,

Mijn naam is Peter van Dijck, bestuurder van de Limburgse Land- en Tuinbouwbond.

Allereerst wil ik mijn waardering uitspreken voor de mogelijkheid om al in dit vroege stadium mee te denken over het nieuwe Provinciaal Waterprogramma. De LLTB herkent zich in de uitgangspunten van de provincie. We hebben een robuust watersysteem nodig, met voldoende schoon water, waarin landbouw, natuur en samenleving ook in de toekomst kunnen functioneren.

De eerste hoofdstukken van de notitie bieden daarvoor een goede basis. Graag geef ik u enkele aandachtspunten mee voor de verdere uitwerking.

Mijn eerste punt is de beschikbaarheid van oppervlaktewater.

Regen is cruciaal voor natuur en landbouw. Maar regen kunnen we nu eenmaal niet maken. Waar we wél invloed op hebben, is de inrichting van ons watersysteem.

We moeten toe naar een flexibel en maximaal regelbaar systeem dat functioneert bij zowel droogte als wateroverlast. Want de klimaatopgaven van 2050 kunnen we niet oplossen met een watersysteem uit 1750.

Afgelopen zomer bleef de Maas dankzij stuwen op peil, terwijl de Rijn met extreem lage waterstanden kampte.

Ook in onze beken moeten we kunnen sturen. De Kaderrichtlijn Water staat stuwen niet per definitie in de weg. Elders in Nederland, bijvoorbeeld bij waterschap Aa en Maas, worden ze immers ook toegepast.

Mijn tweede punt is het grondwater.

In de notitie ligt veel nadruk op grondwateronttrekkingen. Maar de grootste winst valt volgens ons te behalen door water beter vast te houden en waar mogelijk aan te voeren.

De systeemanalyse rond de Peel onderstreept het belang van wateraanvoer, zowel rondom als in de Peel. Ook de Roer laat zien wat actief waterbeheer kan betekenen. Dankzij de Duitse stuwmeren kan in droge perioden water worden aangevoerd om de afvoer van de rivier op peil te houden.

Grondwateronttrekkingsplafonds, vinden wij geen passende oplossing. Het Rijk vraagt om de mogelijkheden daarvan te verkennen. Dat betekent nog niet dat invoering noodzakelijk of wenselijk is. Een stop op onttrekken op enig moment in een droge zomer helpt verdroging niet en leidt tot enorme schade.

Mijn derde punt betreft de waterkwaliteit.

Volgens de cijfers die wij hanteren, voldoet de Maasregio al aan 87 procent van de gestelde doelen. Dat is een resultaat waarop we mogen voortbouwen. Voor de resterende opgaven ligt een deel van de oorzaak buiten onze provinciegrenzen.

De KRW-doelen zijn inmiddels zo'n twintig jaar oud. Sindsdien zijn het klimaat en onze inzichten in het watersysteem veranderd. Wij pleiten daarom voor een technische herijking van de doelen, binnen de mogelijkheden van de Kaderrichtlijn Water.

In dit programma zit een verschil in aanpak tussen de diverse partijen, zowel in snelheid als in doelbereik, doelvertraging en doelverlaging. Voor rioolwaterzuiveringen hanteren we proportionaliteit van kosten. Voor riooloverstorten van gemeenten hebben we niet eens een sluitende inventarisatie. Ik vind het lastig uit te leggen dat de sectoren waarvoor ik hier sta, als enige worden gehouden aan volledig doelbereik in 2027. En 2027 begint al over twee maanden.

De herijking waar wij voor pleiten, moet ook betrekking hebben op beekherstel. Het draagvlak voor de huidige aanpak ontbreekt, net als een goed functionerende schaderegeling. Heringerichte beken leveren in de praktijk problemen op. Bestaande beleidskaders blijken belemmerend te werken als het gaat om het serieus betrekken van de omgeving bij het opstellen van plannen.

Voorzitter, ik rond af.

Wij werken graag mee aan de verdere uitwerking. Samengevat vragen wij de provincie om in het Provinciaal Waterprogramma:

1. Te kiezen voor een robuust en regelbaar watersysteem, met ruimte om stuwen terug te brengen in de beken;
2. De doelen te herijken in het licht van het veranderende klimaat;
3. Een volledige bronnenanalyse te maken, inclusief de belasting uit het buitenland en de riooloverstorten;
4. Het beleid voor gebiedsvreemd water te herijken;
5. Meer aandacht te geven aan wateraanvoer;
6. De joint fact finding met de buurlanden over de belasting uit het buitenland te intensiveren;
7. Te zorgen voor een functionerende schaderegeling voor bestaande heringerichte beken;
8. Drinkwatervriendelijke landbouw te stimuleren;
9. Te zorgen voor beter inzicht in grondwaterstanden en
10. Alle partijen gelijk te behandelen bij de waterkwaliteitsopgave.

Wij pleiten niet voor stilstand, maar voor een waterprogramma dat ambitieus, uitvoerbaar en gedragen is.

Dank u wel.